אלא אתו [א]אינהו גזור אגושא לשרוף ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ' שנה גזור אאוירא לתלות למימרא (א) דחדא גזירתא הוה לשריפה [א]והאמר אילפא ידים תחלת גזירתן לשריפה ידים הוא דתחלת גזירתן לשריפה הא מידי אחרינא לא אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ' שנה גזור אגושא לשרוף ואאוירא לתלות ואכתי באושא גזור [ב]דתנן [ב]על ו' ספקות שורפין את התרומה על ספק בית הפרס ועל ספק עפר הבא מארץ העמים °ועל ספק בגדי עם הארץ ועל ספק כלים הנמצאין ועל ספק הרוקין ועל ספק מי רגלי אדם שכנגד מי רגלי בהמה [ג]על ודאי מגען [ג](ועל) ספק טומאתן שורפין את התרומה ר' יוסי אומר אף על ספק מגען ברה"י שורפין וחכ"א ברה"י תולין ברה"ר טהורין ואמר עולא אלו ו' ספיקות באושא התקינו אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דשמנים שנה גזור אידי ואידי לתלות ואתו באושא גזור אגושא לשרוף ואאוירא כדקאי קאי: [ד]כלי זכוכית מ"ט גזור בהו רבנן טומאה [ד]א"ר יוחנן אמר ר"ל הואיל ותחלת ברייתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס אלא מעתה [ה]לא תהא להן טהרה במקוה אלמה תנן [ה]ואלו [ו]חוצצין בכלים הזפת והמור בכלי זכוכית הכא במאי עסקינן כגון שניקבו והטיף לתוכן אבר ור"מ היא דאמר [ו]הכל הולך אחר המעמיד [ז]דתניא [ח]כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכן אבר אמר רבן שמעון ב"ג ר"מ מטמא וחכמים מטהרין אלא מעתה לא

אתו אינהו. יוסי (ב) ויוסי: **גזור אגושא לשרוף.** תרומה הנוגעת בגוש העפר: **ואאוירא לתלות.** תרומה הנכנסת באוירא ואין דבר מפסיק בינתים כגון שידה פרוצה מתחתיה: **ואכתי.** אגושא לשרוף באושא גזור: **על ספק בית הפרס.** כלומר על ספקו של בית הפרס כגון תרומה שנכנסת לבית הפרס דהוא שדה שאבד בה קבר היינו ספק דלא ידעינן אם האהילה על הקבר אם לאו: **ועל ספיקו של עפר ארץ העמים.** דכל עפר ארץ העמים מספקא לן בקבר של מת: **ועל ספיקו של בגדי עם הארץ.** דכולהו מספקא לן שמא ישבה עליהם אשתו נדה כדתנן (חגיגה דף יח:) בגדי ע"ה מדרס לפרושים: **ועל ספק כלים הנמצאים.** דלא ידעינן אם טמאים הן: **ספק רוקין.** כל רוקין מספקא לן דדילמא דזב נינהו: **ועל ספק מי רגלי אדם.** הך ספק לא דמי להנך דלעיל אלא אפי' מספקא לן אם מי רגלי אדם הן אם מי רגלי בהמה הן דאיכא תרי ספיקי לקולא דאם תמצי לומר דאדם שמא טהור: **שכנגד מי רגלי בהמה.** רבותא אשמעינן דלא תימא מדהני דבהמה הני נמי דבהמה: **ודאי מגען וספק טומאתן.** יודע ודאי שנגעה בהן תרומה אבל אינו יודע אם הם טמאים אם לאו כדמפרש בכולהו: **שורפים.** והיינו אגושא: **באושא התקינו.** כמה שנים אחר חורבן כדאמרינן בר"ה (פ"ד דף לא.) גבי י' מסעות נסעה שכינה: **ואלו חוצצין.** לגבי טבילה: **הזפת והמור** גרסינן: **בכלי זכוכית.** שהן חלקין ואין אדם מקפיד על טיט ודבר אחר הנדבק בהן לפי שנופל מאליו והני הוא דמדבקי טובא וקפיד עלייהו ואין חוצץ אלא דבר המקפיד עליו: **כגון שנקבו.** וטהרו מתורת כלי חרס דכלי חרס שבירתו מטהרתו: **והטיף לתוכו אבר.** דחשיב ליה ככלי מתכות דכל קבלת טומאתו משום אבר המעמידו הלכך אית ליה טהרה במקוה: **מטמא.** ולא אמרינן בטיל ליה מתורת כלי כשאר כלי חרס הנשבר דקסבר הלך אחר המעמיד ותורת כלי מתכות עליו: **אלא מעתה.** הואיל ושוינהו ככלי חרס:

נתר

אתו אינהו גזור **אגושא** לשרוף כו'. וקשה דמלכי זכוכית לא תירץ כלום אפי' לפי המסקנא דהא ליכא למימר דמעיקרא גזור אזכוכית לתלות ולבסוף גזור לשרוף כדמסקינן אגושא דאכלי זכוכית לא שורפים כדאמרינן לקמן דעבוד רבנן היכרא דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים וי"ל דדוקא בטומאת גבן אמר לקמן דאין שורפין תרומה וקדשים דאינו טמא אלא משום דמדמי להו לכלי מתכות אבל שאר טומאות המטמאין מתורת כלי חרס שפיר שורפים תרומה וקדשים דהא דמו לגמרי לכלי חרס וכן בלאו הכי צריך לפרש כן לקמן ולספרים דגרסי הכא אלא מעיקרא גזור ולא קבלו מינייהו ואתו רבנן דשמונים שנה וגזרו וקבלו מינייהו למימרא דחדא גזרה הואי לשרוף והאמר אילפא כו' אתי שפיר דכלי זכוכית נמי בשינויא קמא תירץ: **ואאוירא** לתלות. תימה דתנן במסכת אהלות (פי"ג מ"ג) אלו מטמאין במגע ובמשא ולא באהל עלם כשעורה וארץ העמים °וי"ל דהתם איירי כגון שהביא עפר מארץ העמים לארץ ישראל אי נמי כר' שמעון דאמר [ט]קברי עכו"ם אין מטמאין באהל דלא החמירו בארץ העמים יותר מקבריהם ועוד תירץ דההיא משנה נשנית קודם גזירה שגזרו על אוירה אלא על גושא בלבד וכן משמע מדקאמר על גושא לתלות ועל אוירה ולא כלום ואמאי קאמר ועל אוירה ולא כלום לימא דמעיקרא גזרו על תרוייהו לתלות ולבסוף גזרו על גושא לשרוף ועל אוירה כדקאי קאי אלא משום דמוכח ממתניתין דאהלות דמתחלה כשגזרו על גושא לא גזרו על אוירה והא דבעי בנזיר בפרק כהן גדול (דף נד: ושם) ארץ העמים משום אוירה גזרו עליה או משום גושא גזרו עליה הא פשיטא דאאוירה נמי גזרו כדקאמר הכא אלא התם ה"פ משום אוירה (ג) גזרו עליה שלא יכנס באויר ארץ העמים בשום ענין אפי' ע"י שידה תיבה ומגדל או משום גושא שהוא מאהיל על הגוש אבל כשאינו מאהיל על הגוש כגון ע"י שידה תיבה ומגדל טהור[י]: **על** ששה ספקות שורפין. אומר ר"י דאפי' איכא ספקות יותר שורפין את התרומה עליהן כגון סככות ופרעות וכיוצא באלו הכא לא חשיב אלא הנהו דתקינו באושא: **על** ספק בית הפרס. נראה לר"י דמיירי בשדה שנחרש בה קבר דטהור מדאורייתא ולא חיישינן לעצם כשעורה ולא הוי אלא מדרבנן אבל שדה שאבד בה קבר הוי ספיקא דאורייתא כדמוכח במ"ק (ד' ה:) וא"כ לחכמים אמאי קאמרי אף ספק מגע ברשות היחיד תולין והתנן בפ' ו' דטהרות דכל ספקות ברשות היחיד טמא: **ועל** בגדי עם הארץ. דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא דאמר בפ' בתרא דחגיגה (ד' כב.) גזירה משום ליגורא דעם הארץ ואפילו טמא מת רוק שלו אינו טמא אלא שעשאוהו כזב לגבי מהיסט ומדרס שלא גזרו עליו כדתנן במסכת טהרות (פ"ז משנה ו) דקתני התם גנבים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הגנבים ומה הן מטמאין אוכלים ומשקין אבל כלי חרס המוקף צמיד פתיל ומשכבות ומושבות טהור ואם יש עמהן נכרי או אשה הכל טמא ובהניזקין (גיטין דף סא: ושם) משמע נמי הכי דפריך וליחוש שמא תסיטם אשתו נדה משמע דהוא אינו מטמא בהיסט ועל ספק רוקין נמי דקאמר דחיישינן שמא של עם הארץ הן שרוקו טמא היינו כדפרישית ולא כפ"ה דפירש דכנגד ע"ה טמא דחיישינן שמא ישבה עליו אשתו נדה: **ועל** ספק מי רגלי אדם שכנגד מי רגלי בהמה. פ"ה דספק ספיקא הוא וקשה דבפרק בנות כותים (נדה דף לג: ושם) תנן דאין שורפין עליהן תרומה מפני שטומאתן בספק ורמינהו על ו' ספקות שורפין כו' ומשני דמתני' דהתם איירי דאיכא ספק ספיקא ומש"ה אין שורפין ולפירוש הקונטרס הא על ספק מי רגלי אדם שורפין אע"ג דהוי ספק ספיקא ונראה לר"י דנקט מי רגלי בהמה משום דכשהן זה אצל זה הן ניכרות טפי שהן של אדם וליכא אלא ספק אחד: **אלמה** תנן אלו חוצצין בכלים. וליכא למימר דהיא טבילה בכלים חדשים איירי כשקונים מן הנכרים כדאמר בסוף מסכת ע"ז (דף עה:) דצריכי טבילה דהא קתני סיפא בפ"ט דמסכת מקוואות (משנה ה) על השלחן ועל הטבלא ועל הדרגש (ועל הדולבקי) חוצצין: **ורבי** מאיר היא דאמר הכל הולך אחר המעמיד. ובפרק במה אשה (לקמן דף נט:) דקתני שהיה רבי נחמיה אומר בטבעת הלך אחר חותמה בעול הלך אחר מלבניו בסולם הלך אחר שליבותיו כו' וחכמים אומרים הכל הולך אחר המעמיד לא מייתי הכא דהכא קרי מעמיד זה מה שנותנין לתוכם והתם קרי מעמיד דבר המעמיד כלי עצמו כגון עמודי סולם שמחברים את השליבות: **וחכמים** מטהרין. ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הולך כו' דילמא הא דמטמא ר' מאיר משום דחשיב סתימה מעלייתא ומטמא מדין כלי זכוכית ולא מדין כלי מתכות וחכמים לא חשבו ליה סתימה מעלייתא ולכך מטהרים לגמרי ויש לומר דמסתבר ליה דלכולי עלמא הוי סתימה מעלייתא ופליגי דר' מאיר מטמא טומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא לפי שגזרו על כלי זכוכית דסתימה מעלייתא היא אבל אין לפרש דרבנן

מטהרין

עין משפט נר מצוה

קיח א מיי' פ"א מהל' טומאת מת הלכה א ב:
קיט ב ג מיי' פי"ג מהלכות אבות הטומאות הלכה יג:
קכ ד ה ו מיי' פ"א מהל' כלים הל' ה:

◆

מוסף רש"י

ועל ספק בגדי עם הארץ. כלומר על בגדי עם הארץ, אם נגעו בה נשרפת משום שמא טמא היה (נדה לג:). כלי זכוכית שנקבו. שנשתברו ותקנן לטהרן מטומאתן (ר"ה יט.). אבר. עופרת לסתום את הנקב (שם). ר"מ מטמא. לומר שחוזרין לטומאתן ישנה, ואע"פ שלא נגעו שוב בטומאה, ואע"פ שאין כלי זכוכית חוזרין לטומאתן ישנה כדאמר שלא גזרו תורת טומאה ישנה אלא בכלי מתכות, הני נמי הואיל והאבר מעמידו ככלי מתכות דמו דהכל הולך אחר המעמיד (שם). וחכמים מטהרין. דעיקרו כלי זכוכית הן ולא אזלי בתר המעמיד. ענין אחר, כלי זכוכית טהורין שניקבו והטיפו לתוכן אבר, יהודה בן שמוע (בנתי' שם משום ר"מ) מטמאין טומאת כלי מתכות דאורייתא אם נגע בהן טומאה, דהכל הולך אחר המעמיד, וחכמים מטהרים מטומאת כלי מתכות דאורייתא אלא משום טומאת כלי זכוכית דרבנן, שאין כלי מתכות טמאין דאורייתא אלא המנויין בפרשה (במדבר לא) הזהב והכסף והנחשת והברזל וגו' (ר"ה שם).

מסורת הש"ס

א) [לעיל יד:], ב) נדה לג: טהרות פ"ד מ"ה, ג) [נ"ל שבות וכן איתא בתוספתא], ד) בספרי ליתא א"ר יוחנן, ה) מקוואות פ"ט [משנה ה], ו) [לקמן ס.] ר"ה יט. ע"ש, ז) [כלים פ"ל מ"ב], ח) [יבמות סא.], ט) [וע"ש תוספות גיטין ח: ד"ה לגוזר],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' למימרא דתחלה חדא גזירתא: (ב) רש"י ד"ה אתו אינהו יוסי ויוסף: (ג) תוס' ד"ה ואאוירא וכו' ה"פ משום אוירא ממש גזרו:

◆

גליון הש"ס

גמ' ועל ספק בגדי ע"ה. עי' נדה דף לג ע"א תוד"ה וחוט: שם דתני' כלי זכוכית. עיין פרק ל' דכלים מ"ב: תוס' ד"ה ואאוירא וכו' וי"ל דהתם איירי כגון שהביא עפר. עי' סנהדרין ד"ב ע"א תוס' ד"ה חוצצין:

◆

רבינו חננאל

גושה שהוא קרקע עצמו. כדכתיב וגוש עפר. לתלות, כלומר טומאתה בספק לפיכך קדשים הנוגעים בה תולין לא אוכלין ולא שורפין. ועל אוירן ולא כלום. כלומר, אם נכנסה התרומה בשידה תיבה ומגדל ולא נחה בקרקע חוצה לארץ אלא באוירה ולא כלום. ורבנן דשמונים שנה גזרו על אוירה נמי לתלות, ואתו רבנן דבאושא גזרו תרומה שנגעה בגוש חוצה לארץ לשרפה, ועל אוירה כדקאי [קאי] לתלות. על כלי זכוכית מ"ט גזרו יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן טומאה בהן. א"ר שמעון בן לקיש הואיל ותחלת ברייתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס. ואקשינן אם ככלי חרס הן לא יטהרו במקוה, אלמה תנן ואלו חוצצין בכלים הזפת וחמר בכלי זכוכית, מכלל שאם אין בהן דבר חוצץ עלתה להן טבילה ונטהרו. ושנינן האי בכלי זכוכית שניקבו והטיפו לתוכן אבר וסתם הנקב והעמיד המשקין מלצאת. ור"מ הוא דאמר כיון שהטיפו לתוכן אבר בכלי מתכות דמי שהכל הולך אחר המעמיד ומטמאין ומטהרין דתניא כלי זכוכית שניקבו כו'.